

ימי לימוד תנ"ך

לאורה של תורת ארץ ישראל

לע"נ סיון דברי בן בשט ז"ל

מזבח בני גד ובני ראובן

הרב יעקב אריאל

במדבר לב

יהושע פרק כב

(ז) וְלַחֲצֵי שֵׁבֶט הַמְּנַשֶּׁה נָתַן מֹשֶׁה בְּבֶשֶׁן

ירושלמי ביכורים א, ח אשר נתת לי" ולא שנטלתי מעצמי.

(ט) אַרְץ אֲחֻזְתֶּם אֲשֶׁר נֶאֱחָזוּ בָּהּ עַל פִּי ה' בְּיַד מֹשֶׁה.

בראשית טו "לזרעך נתתי את הארץ הזאת"

(י) וַיְבַנּוּ בְנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גַד וַחֲצֵי שֵׁבֶט הַמְּנַשֶּׁה שֵׁם מִזְבֵּחַ עַל הַיַּרְדֵּן מִזְבֵּחַ גְּדוֹל לְמִרְאָה.

רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק יח א הקרבנות כולן בין קרבנות בהמה ועוף בין קרבנות מנחות מצות עשה להקריבן בבית הבחירה שנאמר ושם תעשה כל אשר אנכי מצוך, המקריב קרבן חוץ לעזרה ביטל מצות עשה ועבר על לא תעשה שנאמר השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה, ואם הקריב במזיד חייב כרת שנאמר אשר יעלה עולה או זבח ואל פתח אהל מועד לא הביאו ונכרת מעמיו, בשוגג מביא חטאת קבועה.

רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק א הלכה ב כיון שנכנסו לארץ העמידו המשכן בגלגל ארבע עשרה שנה שכבשו ושחלקו, ומשם באו לשילה ובנו שם בית של אבנים ופרשו יריעות המשכן עליו ולא היתה שם תקרה, ושס"ט שנה עמד משכן שילה וכשמת עלי חרב ובאו לנוב ובנו שם מקדש, וכשמת שמואל חרב ובאו לגבעון ובנו שם מקדש ומגבעון באו לבית העולמים, וימי נוב וגבעון שבע וחמשים שנה. כיון שנבנה המקדש בירושלים נאסרו כל המקומות כולן לבנות בהן בית ליי' ולהקריב בהן קרבן, ואין שם בית לדורי הדורות אלא בירושלים בלבד ובהר המוריה שבה נאמר ויאמר דויד זה הוא בית יי' האלהים וזה מזבח לעולה לישראל ואומר זאת מנוחתי עדי עד.

(יב) וַיִּקְהֲלוּ כָל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלֵה לְעֹלוֹת עֲלֵיהֶם לְצַבָּא:

רמב"ם ע"ז ז, ד

אנשי העיר המודחין נהרגין בסייף והוא שעבדו עבודת כוכבים או שקבלוה עליהם באלוה, ואזהרה למדיח מנין שנאמר לא ישמע על פיך ומכין את כל נפש אדם אשר בה לפי חרב טף ונשים אם הודחה כולה, ואם נמצאו העובדים רובה מכים את כל הטף ונשים של עובדים לפי חרב.

מורה הנבוכים חלק ג פרק מא עדה מישראל שזדו לעבור על אי זו מצוה שתהיה ועשו אותה ביד רמה יהרגו כולם, וראה לדבר ענין בני גד ובני ראובן שבא בהם, ויאמר כל העדה לעלות עליהם לצבא, ואחר כן באר להם בשעת ההתראה שהם כבר כפרו בהסכימם על העבירה ההיא וכפרו בתורה כלה, והוא אמרם להם לשוב היום מאחרי ה'.

במדבר רבה פרשת קרח פרשה יח ח [טז, ו - ז] זאת עשו קחו לכם מחתות - מה ראה לומר להם כך? אמר להם, בדרכי הגוים יש נימוסים הרבה וכומרים הרבה ואין כולם מתקבצים בבית אחד, אנו אין לנו אלא ה' אחד, ארון אחד ותורה אחת ומזבח אחד וכהן גדול אחד ואתם מאתים וחמישים איש מבקשים כהונה גדולה.

רמב"ם ע"ז יב יד ובכלל אזהרה זה [לא תתגודדו] בתי דינין בעיר אחת זה נוהג כמנהג זה וזה נוהג כמנהג אחר, שדבר זה גורם למחלוקת גדולות שנאמר לא תתגודדו לא תעשו אגודות אגודות.

ימי לימוד תנ"ך

לאורה של תורת ארץ ישראל

לע"נ סיון דברי בן בשט ז"ל

רמב"ם עבודה זרה ד ד אין אחת מערי מקלט נעשית עיר הנדחת שנאמר באחד שעריך, אין עושין עיר הנדחת בספר כדי שלא יכנסו עובדי כוכבים ויחריבו את ארץ ישראל, ואין בית דין אחד עושה שלש עיירות הנדחות זו בצד זו.

יג) וישלחו בני ישראל את פינחס בן אלעזר הכהן עשרה נשאים עמו

שם הלכה ו והיאך דין עיר הנדחת, בזמן שתהיה ראויה להעשות עיר הנדחת, בית דין הגדול שולחין ודורשין וחוקרין עד שידעו בראיה ברורה שהודחה כל העיר או רובה וחזרו לעבודת כוכבים אחר כך שולחים להם שני תלמידי חכמים ולהזהירם ולהחזירם אם חזרו ועשו תשובה מוטב ואם יעמדו באולתן בית דין מצוין לכל ישראל לעלות עליהן לצבא והן צרין עליהם ועורכין עמהן מלחמה עד שתבקע העיר.

יט) ואך אם טמאה ארץ אחזתכם

במדבר רבה פרשת נשא פרשה ז ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות ומה היא קדושתה שמביאין ממנה העומר והבכורים ושתי הלחם מה שאין כן בכל הארצות ארץ כנען מקודשת מעבר הירדן ארץ כנען כשרה לבית שכינה ואין עבר הירדן כשר לבית שכינה.

שו"ת התשב"ץ חלק ג סימן ר תרי ענייני נינהו קדושת שכינה וקדושת מצוות. קדושת שכינה היא מיוחדת בעבר הירדן ימה וקדושת מצוות בין בזו ובין בזו.

רמב"ם תרומות פרק א הלכה ב-ג ארץ ישראל האמורה בכל מקום היא בארצות שכיבשן מלך ישראל או נביא מדעת רוב ישראל וזהו הנקרא כיבוש רבים, אבל יחיד מישראל או משפחה או שבט שהלכו וכבשו לעצמן מקום אפילו מן הארץ שניתנה לאברהם אינו נקרא א"י כדי שינהגו בו כל המצוות, ומפני זה חלק יהושע ובית דינו כל א"י לשבטים אף על פי שלא נכבשה כדי שלא יהיה כיבוש יחיד כשיעלה כל שבט ושבט ויכבוש חלקו.

הארצות שכבש דוד חוץ לארץ כנען כגון ארם נהרים וארם צובה ואחלב וכיוצא בהן אף על פי שמלך ישראל הוא ועל פי בית דין הגדול הוא עושה אינו כא"י לכל דבר ולא כחוצה לארץ לכל דבר כגון בבל ומצרים, אלא יצאו מכלל חוצה לארץ ולהיותן כא"י לא הגיעו, ומפני מה ירדו ממעלת א"י מפני שכבש אותם קודם שיכבוש כל א"י אלא נשאר בה משבעה עממים, ואילו תפס כל ארץ כנען לגבולותיה ואח"כ כבש ארצות אחרות היה כיבושו כולו כא"י לכל דבר, והארצות שכבש דוד הן הנקראין סוריא.

בבא בתרא דף נו, א. כל שהראהו הקדוש ברוך הוא למשה - חייב במעשה. לאפוקי מאי? לאפוקי קיני, קניזי, וקדמוני. [לדעת רבי יהודה הם הר שעיר, עמון, ומואב].

רמב"ם שם הלכה ז אי זו היא ארץ שהחזיקו בה עולי מצרים, מרקם שהוא במזרח א"י עד הים הגדול... וכל ששופע ויורד מטורי אמנום ולפנים א"י, מטורי אמנום ולחוץ ח"ל, והנסיים שבים רואין אותן כאילו חוט מתוח עליהם מטורי אמנום ועד נחל מצרים.